

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2019/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2019/45

Karar Tarihi:4/12/2019

R.G.Tarih-Sayısı:12/2/2020-31037

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesapların, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *“Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.”* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Kanun'un *“Merkez karar, yönetim ve icra organları”* başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrası *“Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük Kongrece seçilecek merkez organlarının herbirinin üye sayısı 15'den az olamaz.”* şeklinde düzenlenmiştir.

4. Kanun'un 73. maddesinde kesin hesapları karara bağlamanın merkez karar ve yönetim kurulunca olacağı belirtilmesine karşın, Kanun'da merkez karar ve yönetim kurulunun ne şekilde oluşacağına dair bir düzenleme yapılmamış, aksine organların oluşumu parti tüzüğüne bırakılmıştır. Parti Tüzüğü'nde de organların oluşumu belirtilmiştir.

5. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi Tüzüğü'nün (Parti Tüzüğü)13. maddesinde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun Büyük Kurultay tarafından seçilen 20 asıl üye ve Genel Başkandan oluştuğu, toplantı yeter sayısının salt çoğunluk olduğu, kararların ise toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınacağı belirtilmiştir.

6. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi tarafından Anayasa Mahkemesine 2/7/2019 tarihinde sunulan kesin hesap dosyası ekinde yer alan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararında,

Esas Sayısı:2019/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2019/45

Kanun'un 73. maddesi gereğince il örgütlerince gönderilen kesin hesaplar ile genel merkez kesin hesabının karara bağlandığı belirtilmiş ve 15/1/2019 tarihli karar üç üye tarafından imzalanmıştır.

7. Parti Tüzüğü'nün 13. maddesi uyarınca ilgili kararın en az yedi kişi ile alınması gerekirken üç kişi ile alınmış olması, kesin hesapların incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin Parti Tüzüğü'ne uygun kararın bulunmadığını ve dolayısıyla hesabın Kanun'un 74. maddesine uygun sunulmadığını göstermektedir.

8. Öte yandan Parti, Genel Merkez kesin hesap cetvelini 2/7/2019 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla Kanun'un 74. maddesindeki "...Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar." amir hükmüne de uymamıştır.

9. Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verileceği öngörülmektedir.

10. Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

11. Parti göndermiş olduğu 2018 yılı Genel Merkez kesin hesabına göre yıl içinde 741,96 TL gelir elde etmiş ve aynı miktarda gider gerçekleştirmiştir. Ayrıca Parti, teşkilatlandığı iki il örgütüne ait kesin hesabı sunmamıştır.

12. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

13. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş olan iki il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider de gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre bu teşkilatlara ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Partinin gider olarak göstermiş olduğu tutarla siyasi faaliyetlerini karşılaması mümkün değildir.

14. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

15. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

16. Diğer taraftan ibraz ettiği gelir ve gider ile siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının ve herhangi bir gelir ve gider bildirilmeyen il örgütlerine ait kesin hesabın denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Esas Sayısı:2019/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2019/45

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Genel Merkez kesin hesabının incelenip onaylandığına ilişkin Parti Tüzüğü'ne uygun alınmış kararın bulunmaması nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 74. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Ç. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ
Üye		Üye
Recai AKYEL		Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye		Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU		Selahaddin MENTEŞ